

AŞÛRE GÜNÜ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Size Stockholm'dan hitab ediyorum.

Arap kardeşlerimizin bazıları erken başlamışlardı aya, onlara göre bugün; bize göre bu cumartesi günü Aşûre günü oluyor. Bunun doğru telaffuzu, Araplarda *Âşûrâ'* diye uzun oluyor. Biz kısaca Aşûre diyoruz. Bugün biz müslümanlar için mühim dînî günlerden, önemli günlerden birisidir. Bu güne ta'zim eylemek ve bugünün rivayet edilen feyizlerinden, bereketlerinden istifade etmek, müslümanlar için önemli... Çünkü bu hususta hadis-i şerifler var. Teberrüken, sevap kazanalım diye, Aşûre günüyle ilgili bu hadis-i şerifleri okuyalım:

a. Aşûre Günü Orucu

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre, buyurmuş ki:¹

نَّ رَسُولُ أَهْلِ صَلَّى أَهْلِي عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامَ يَوْمَ
عَاشُورَاءَ، وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ

(م. طب. هب. عن ابن عباس)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.479, no:1916; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.322, no:10785; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.363, no:3785; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.287, no:8184; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.278; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.127, no:1093; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

TT. 2/464.2 (*Enne rasûlü'llâh salla'llâhu aleyhi ve selleme sâme yevme âşûrâe, ve emera bi-sıyâmihi*) Müslim'in, Taberânî'nin rivayet ettiği bir hadis-i şeriftir bu. "Peygamber SAS Efendimiz, kendileri Aşûre orucunu tuttular ve başkaları da tutsun diye emretmişlerdi."

Aşûre orucu Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği, kendisinin tutmuş olduğu bir oruçtur. Bu oruçla ilgili, Peygamber SAS Efendimiz'den pek çok rivayetler vardır. Peygamber SAS Efendimiz, Ramazan orucu geldikten sonra da Aşûre orucu hakkında tavsiyelerde bulunmuştur.

Yine, "Bu Aşûre orucunun hükmü nedir?" diye İbn-i Abbas RA'a sorulmuş. O ashabın alimlerindendi. Buyurmuş ki:²

اَعْلَمْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَامَ
يَوْمًا يَطْلُبُ فَضْلَهُ عَلَى الْيَّامِ، إِلَّا هَذَا الْيَوْمَ؛ وَالْ
شَهْرَ إِلَّا هَذَا الشَّهْرَ، يَعْنِي رَمَضَانَ

(م. عن ابن عباس)

TT. 2/465.3 (*Mâ alimtü enne rasûla'llâhi salla'llâhu aleyhi ve selleme sâme yevmen yatlübü fadlehû ale'l-eyyâm, illâ hâze'l-yevm*) "Peygamber SAS Efendimiz'in faziletini umarak, öteki günlerden daha faziletli diyerek, riayet ederek, bugünden başka bir gün oruç tuttuğunu bilmiyorum. Bugün için bu faziletlidir diyerek

² Müslim, *Sahîh*, c.V, s.476, no:1914; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.287, no:2086; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.392, no:798; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

tutardı. (Ve lâ şehren illâ hâze'sş-şehr, ya'nî ramedân) Aylar içinde de bu ayı, yâni Ramazan orucunu tutardı.” diye buyuruyor. Yine, ondan gelen bir başka rivayet var. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³

لَيْسَ لِيَوْمٍ فَضْلٌ عَلَى يَوْمٍ فِي الصِّيَامِ إِلَّا شَهْرُ
رَمَضَانَ، وَيَوْمٌ عَاشُورَاءَ

(طب. هب. عن ابن عباس)

TT. 2/465.5 (Leyse li-yevmin fadlün alâ yevmin fi's-siyâmi illâ şehre ramedân, ve yevme âşûrâ') “Bir günün öteki güne içinde oruç tutmak bakımından bir üstünlüğü yoktur, hepsi eşittir; amma, Ramazan ayı ve Aşûre günü müstesnâ...”

Demek ki, Ramazan orucu gibi Aşûre orucu da SAS Efendimiz'in tavsiye buyurduğu, kendisinin de tuttuğu bir oruçtur. O halde bizim takvimimize göre cumartesi günü Aşûra günü olduğu için, yarın oruçlu olmağa gayret edelim, aziz ve sevgili kardeşlerim!..

Yalnız, Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere'ye teşrif ettikleri zaman, orada birilerinin oruç tuttuğunu gördü. Onlara sordu:

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.127, no:11253; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.132, no:1097; Tahâvî, *Şerhu Meânî*, c.II, s.75, no:3040; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.362, no:3780; Ebû Ya'lâ, *Mu'cem*, c.I, s.265, no:248; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.413, no:5261; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.325, no:1476; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.464, no:23672; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.430, no:5123; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVIII, s.304, no:19486; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.71, no:1534.

“—Bu ne orucu, niye oruç tutuyorsunuz?” dedi. Onlar dediler ki:

“—Bugün mübarek bir gündür. Allah bugünde İsrâiloğulları'nı kurtardı, Firavun ve ordusu denizde boğuldu. Mûsâ AS şükür için bu orucu tuttu.” diye bildirdiler.

Peygamber Efendimiz de dedi ki:

“—Mûsâ AS bizim kardeşimizdir, biz ona sizden daha yakınız. Onun sevindiği şeyden sevinmeğe biz daha çok riayet ederiz. Dinin esaslarında bir ayrılığımız yoktur. O halde biz de bu günü tutarız.” dedi.

Ashabına Aşûre günü oruç tutulmasını tavsiye etti. Yalnız, tam onlar gibi olmayalım diye, onlara tebeyyet göstermiş olmayalım diye, dokuzunda ve onunda veya onunda ve on birinde tutmayı tavsiye buyurdu. Bu hususta başka bir rivayet daha var, İbn-i Abbas RA'dan.

Rasûlüllah SAS buyurmuş ki:⁴

لَئِنْ بَقِيتُ إِلَى قَابِلٍ، أَصُومَنَّ التَّاسِعَ

(م. طب. عن ابن عباس)

(*Lein bakîtü ilâ kâbilin, leesùmenne't-tâsi'*)

⁴ Müslim, *Sahîh*, cII, s.797, *Savm* 13/20, no:1134; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.271, no:1726; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.236, no:2106; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.16, no:10891; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.313, no:9381; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.414, no:2827; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.573, no:24238; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVII, s.316, no:18256.

“Önümüzdeki seneye çıkarsam, sağ kalırsam, o zamana kadar bâkî olursam, ömrüm sürerse, Muharrem’in dokuzuncu günü de inşâallah oruç tutacağım!” diye buyurmuş.

Yâni, aslında onuncu günü ama, dokuz ve onunu tutmak Efendimiz’in tavsiyesi ve adeti... Kendisinin de niyeti bu hadis-i şerifte bildirildiği üzere bu tarzda...

Onun için, yarın ve öbür gün tutarsınız! Peygamber Efendimiz’in söylediği gibi biz de söyleyelim:

“—Eğer önümüzdeki seneye çıkarsak inşâallah, dokuzunda da, onunda da tutarız. Böylece Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiyesi de yerine gelmiş olur.”

Peygamber Efendimiz SAS’e soru sormuşlar. O zaman Hazret-i Ali Efendimiz de onun yanında oturmakta imiş. Demişler ki:⁵

اَرْسُولَ اللّٰهِ! اَيُّ شَهْرٍ تَأْمُرُنِيْ اَنْ اَصُوْمَ بَعْدَ شَهْرِ
رَمَضَانَ؟ قَالَ: اِنْ كُنْتَ صَائِمًا بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ،
فَصُمْ الْمُحَرَّمَ! فَاِنَّهُ شَهْرُ اَهْلِى، فَيَوْمُ تَابَ فِيْهِ
عَلَى قَوْمٍ، وَيَتُوْبُ فِيْهِ عَلَى قَوْمٍ اٰخِرِيْنَ

(ت. عن على)

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.117, no:741; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.134, no:696; Hz. Ali RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XIV, s.179, no:38298; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XIV, s.179, no:38198; *Tergîb ve Terhîb*, c.İİ, s.70, no:1527.

TT. 2/463.2 (*Yâ rasûla'llâh! Eyyü şehrin te'mürünî en esûme ba'de şehri ramedân?*) “Yâ Rasûlallah! Ramazan'dan başka bir zamanda oruç tutmamı tavsiye ederseniz, hangi ayda tutmamı tavsiye edersiniz?”

Hazret-i Ali Efendimiz de orada oturuyormuş, o anlatıyor. “Ben orada oturuyordum, duydum bunu aynen böyle...” diyor. Peygamber SAS Efendimiz de cevaben buyurmuşlar ki:

(*În künte sâimen ba'de şehri ramedân, fesumi'l-muharreme*) “Eğer Ramazan'dan başka bir ayda oruç tutmak istersen, Muharrem ayında tut! (*feinnehû şehru'llâh*) Çünkü Muharrem ayı mukaddes bir aydır, *Şehru'llah* diye anılan aydır, haram aylardandır; onun için, o ayda tut!”

(*Fîhi yevmün tâbe'llâhu fîhi alâ kavmin*) “Onun içinde bir gün vardır ki, o günde Allah eski kavimlerden bazı kimselere tevbe nasib etmiştir. (*Ve yetûbü fîhi alâ kavmin âharîn*) O evvelki insanlara tevbe nasib ettiği gibi, başka insanlara da tevbesinin kabul olunmasını nasib eder. Onun için o ayda oruç tut!” buyurmuş.

“—Hangi kişinin tevbesi kabul olunmuş bu Muharrem ayında?..”

Rivayete göre, Ebü'l-Leys-i Semerkandî'nin kitabında yazdığına göre, Hazret-i Adem AS'ın tevbesini Allah-u Teâlâ Hazretleri bu Muharrem ayında kabul etmiş. Ona işaret ediyor Peygamber SAS Hazretleri. “O bakımdan, başka kulların da günahlarını afv ü mağfiret eder, bu ayda tut!” diye tavsiye buyurmuş.

Bu hususta mükâfâtları da beyan eylemiş. Yine İbn-i Abbas RA'dan rivayet ediliyor ki:⁶

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ، كَانَ لَهُ كَفَّارَةٌ سَنَتَيْنِ، وَمَنْ صَامَ
يَوْمًا مِنَ الْمُحَرَّمِ، فَلَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثُونَ يَوْمًا

(طبرانی فی الصغير عن ابن عباس)

TT. 2/463.4 (*Men sàme yevme arafete kâne lehû keffârete seneteyn*) “Kim Arafe günü oruç tutarsa, iki senenin günahlarına kefarete olur. (*Ve men sàme yevmen mine'l-muharrem, felehû bi- külli yevmin selâsûne yevmen*) Kim Muharrem ayında bir oruç tutarsa, her gün için otuz gün tutmuş gibi sevap verilir.” diye tavsiye buyurmuş.

Ebû Katâde RA'dan rivayet edilen bir başka hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor:⁷

أَنَّ رَسُولَ أَهْلِ صَلَّيْ أَهْلُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ
صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ، فَقَالَ: يُكْفِّرُ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ

(م. عن أبي قتادة)

⁶ Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.164, no:963; İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.22; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.437, no:5148; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.70, no:1529.

⁷ Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.56, no:1977; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.296, no:22590; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.4, s.286, no:7832; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.362, no:3781; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.97, no:194; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.150, no:2796; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.I, s.447, no:762; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.280; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.229, no:2949; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.649, no:24565; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXIX, s.44, no:42015;

Tergîb ve Terhîb, c.II, s.70, no:1530.

TT. 2/464.1 (*Enne rasûla'llàh SAS, süile an sıyâmi yevmi aşûrâe*) “Aşûre gününde oruç tutmak nasıldır?” diye Peygamber SAS Efendimiz’e sorulduğu zaman, (*fekâle: Yükeffiru’s-senete’l- mâdiyete*) buyurdu ki: “Geçmiş senenin günahlarını affettirir, bağışlattırır, keffaret olur.”

Bu hadis-i şerifi Müslim ve diğer kaynaklar rivayet etmişler.

İbn-i Mâce’de ilave olarak:⁸

إِنِّي أَحْتَسِبُ عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكَفِّرَ السَّنَةَ الَّتِي قَبْلَهُ،
وَالَّتِي بَعْدَهُ

(هـ. عن أبي قتادة)

(*Innî ahtesibü ale'llâhi en yükeffire’s-senete’lletî kablehû, ve’lletî ba’dehû*) “Umuyorum ki, öndeki, ondan sonraki seneye de keffaret olur.” ibaresi vardır. Demek ki o zaman, o da Arafe günü orucu gibi oluyor, geçmiş seneye ve gelecek seneye fâidesi olmuş oluyor.

Demek ki, bizim bu cuma gününde sizlere sevap kazanın, manevî bakımdan fayda görün diye söylediğimiz şeylerden birisi, yarın Aşûre günüdür, Aşûre gününde oruçlu olursunuz, bir...

Peygamber SAS Efendimiz’in sünnetine uymuş olmak için bu cuma gününden tutsaydınız olurdu. Benim vaazımı yeni duyduğunuz için

⁸ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.264, no:1720; Ebû Katâde RA’dan.

eğer bugün oruçlu değilseniz, bunu telâfi etmek için cumartesi ve pazar günü, yâni Muharrem'in onunda ve on birinde tutarsınız, bu da SAS Efendimiz'in tavsiyesi... Yahudileri ve başka kavimleri taklit ediyormuş gibi olmayalım, benzemeyelim ama, Mûsâ AS'a sevgimizi de gösterelim ve Allah'ın öbür peygamberlere tevbe nasib ettiği gibi bize de tevbe nasib etmesini temennî eyleyelim, sağlayalım diye böylece oruç tutma tavsiyesi var.

Tabii Muharrem ayı içinde bu Aşûre gününden başka günlerde de oruç tutmanın sevabını geçtiğimiz hafta söylemiştim. Bu hafta da deminki hadis-i şerifde geçti, otuz gün oruç tutmuş gibi sevap kazanılıyor. Demek ki, mümkün olduğu kadar, bu Muharrem günlerinde oruçlar tutmağa gayret etmeliyiz. Bu oruçla ilgili husus...

b. Aşûre Günü'nde Aileye İkrâm

Peygamber SAS Efendimiz'den sizlere bir başka hadis-i şerifi daha nakletmek istiyorum, Ebû Hüreyre RA buyurmuş ki:⁹

⁹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3795; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.III, s.97, no:707; İbn-i Adiy, *el-Kâmil fi'd-Duafâ'*, c.VI, s.200; Ukaylî, *Duafâ'*, c.IV, s.439, no:1618; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.77, no:10007; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.365, no:3792; Ukaylî, *Duafâ'*, c.III, s.252, no:1253; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.97, no:Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.121, no:9302; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.366, no:3794; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.307, no:1098; Sâlim babasından (Abdullah ibn-i Ömer RA'dan).

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.576, no:24258, 24259; *Keşfü'l-Hafâ'*, c.II, s.284, no:2642; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.496, no:24111, 24113; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.71, no:1536.

أَنَّ رَسُولَ أَهْلِ أَهْلِ صَلَّى أَهْلُهُ وَسَلَّمَ، قَالَ: مَنْ
أَوْسَعَ عَلَى عِيَالِهِ وَأَهْلِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، أَوْسَعَ أَهْلُهُ
عَلَيْهِ سَائِرَ سَنَتِهِ

(هـب. عن أبي هريرة)

TT. 2/466.7 (*Enne rasûla'llàh salla'llàhu aleyhi ve selem, kâl:*) Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

(*Men evsaa alâ iyâlihî ve ehlihî yevme aşûra', evsaa'llàhu aleyhi sâire senetihî.*) “Kim bu Muharrem’in onuncu günü, Aşûre günü ailesine, çoluk çocuğuna, hanımına, geçimiyle mükellef olduğu kimselere lütufta bulunur, ikramda bulunur; yiyecek, içecek, giyecek, sevindirici eşyalar vermek sûretiyle bir genişlik, bir ikram, bir ferahlık sağlarsa; Allah da ona bu günden sonra, senenin diğer günlerinde aynı tarzda ferahlık sağlar.” diye buyurmuş.

Bu hadis-i şerifi Beyhakî ve diğer kaynaklar çeşitli yollarla, yâni hadis rivâyetleriyle rivâyet etmişlerdir, (*an cema'atin mine's- sahâbeh*) sahabeden pek çok insanlar vasıtasıyla... Pek çok rivayet, çeşitli iyi kaynaklardan bize kadar geliyorsa, buradan anlıyoruz, demek ki bu da doğru bir şey... Yâni böyle olduğu zaman rivâyetler kuvvetleniyor.

Demek ki, Aşûre gününde yapacağımız güzel işlerden birisi de nedir?.. Çoluk çocuğumuza ikramı, hediyeleri, yiyecek içecek hususundaki şeyleri, erzâkı çok yapmağa gayret etmeliyiz.

Bize Őimdi Avrupalılardan bir sűrű adetler geldi:

“—Orman gűnű, iek gűnű, analar gűnű, babalar gűnű...” çeŐit çeŐit Őeyler.

Biz de ne yapmak istiyoruz? Dűnű gűnlerimizi űne çıkarmak istiyoruz. İŐte AŐűre gűnű, evde bir sűrű Őenlik, gűzellik, hediye, rızk bolluĐu, meyvalar, kuru gıdâlar, kuru yemiŐler... vs. orap, mendil, kalem, defter hediyeler olursa, senenin űteki gűnlerinde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin eve bereket vereceĐi anlaŐılıyor. Demek ki, AŐűre gűnűnde bir de bűyle evimize lűtufkâr olmaĐa gayret etmeliyiz.

Kitaplarda daha baŐka rivâyetler var, tavsiyeler var. űzellikle bűyűk âlim ve evliyâullahtan pűrimiz Abdűlkâdir-i Geylânű Hazretleri'nin *Gunyetű't-Tâlibűn*'inde, Ebű'l-Leys-i Semerkandű- nin kitabında, daha baŐka vaaz ve hadis kitaplarında, *et-Tergűb ve't-Terhib* isimli eserde, hutbe kitaplarında çeŐitli tavsiyeler, rivâyetler var. Abdűlkâdir-i Geylânű Hazretleri'nin kitabında, bugűnűn tarihi bir gűn olduĐu ifâde ediliyor.

Tabii AŐűre gűnű denilmesi hakkında da çeŐitli izahât var, yâni Muharrem'in 10. gűnű olduĐu için *aŐere*'den “*ÂŐűrâ*” denmiŐ olabilir, daha baŐka sebepler de zikrediliyor... Eski peygamberlerin hep bu AŐűre gűnűnde çeŐitli rahatlıklara, ferahlıklara, lűtuflara, ikramlara erdiĐi rivâyet ediliyor. Allah da bize çeŐit çeŐit hayırlar, lűtuflar ihsân eylesin...

c. Hazret-i Hüseyin'in Şehâdeti

Tabii burada bir hususu daha yâd etmek lâzım! Biliyorsunuz bu mübarek günde Hazret-i Ali Efendimiz'in mübârek oğlu, Seyyidü'ş-şühedâ Hazret-i Hüseyin Efendimiz Kerbelâ'da 10 Muharrem'de şehid edildi. Yürekleri parçalayan, acı, tarihî bir olay... Bunu da elbette hiç unutmamamız lâzım! Hazret-i Hüseyin Efendimiz'in ruhu için çeşitli dualar, sûreler okuyup, hatimler indirip ona hediye edebiliriz. Yanındaki ailesiyle, çoluk çocuğuyla, sevdikleriyle beraber şehid edilmişti.

Bu Kerbelâ olayı çok acı bir olaydır ve bu hususta çeşitli kitaplar yazılmıştır, edebiyat kitaplarına girmiştir. Meselâ, Fuzûlî'nin bile *Hadîkatü's-Süedâ* isimli eseri vardır. Daha başka şairlerin, alimlerin bu hususta yazdıkları eserler vardır. Acı bir olay...

Tabii olayı biliyorsunuz; Kûfe âhâlisi, Hazret-i Hüseyin Efendimiz'i ümmetin başına halife olsun diye çağırdı:

“—Gel seni başkan seçmek istiyoruz; sen Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek torunusun, mübarek aileden geliyorsun!” dediler.

O da çoluk çocuğunu alarak Hicaz'dan, Medine-i Münevvere'den yola çıktı. Fakat zamanın Emevî idâresi, Yezid ibn-i Muâviye, onun gelişinin kendi saltanatının sonu olacağını düşünerek, ordu gönderdi. Kerbelâ'da yolunu kestiler, Kûfe'ye ulaşmadan çoluk çocuğuyla beraber çok

acı bir şekilde, fecî bir şekilde, hepsini şehid ettiler. Kökünü kazırcasına bir katliam icrâ edildi. Maalesef, Kûfe halkı da kendisine yâr ve yardımcı olamadı. Yâni gidip de onu karşılayıp, koruyup da, böyle bir fecî muameleye maruz kalmasını engelleyemediler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin tabii çeşit çeşit hikmetleri oluyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri alnımıza mukadderât olarak hayırlar yazsın, cümlemize hayırları gösterson...

Tabii, o olayda bu katliamı yapanların, elbette katil olarak çok büyük cezâlara uğrayacağı muhakkak... Fakat alınacak çok büyük ibretler de var. Yâni siyâsî ihtirasın, siyâsî çatışmaların ne kadar korkunç boyutlara ulaşabileceğini gösteriyor. Siyâsetin bir çirkin tarafını, çirkin mücadele yönünü görmüş oluyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz'den sonra ümmetin idâresinin aslında nasıl olması gerekirdi?.. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz nasıl seçildi? Ömer Efendimiz nasıl seçildi? Osman Efendimiz, Ali Efendimiz nasıl seçildi?.. Bir umumî tasvibe mazhar olarak, teklif daha önceki halifeden gelmek sûretiyle de oldu, ötekiler tarafından tasdik edildi veyahut doğrudan doğruya bir heyet tarafından seçilme şeklinde oldu. Ama böyle saltanat şekli, yâni idârenin bir ailede, babasından –lâyık olmasa bile– oğluna, torununa ve sâireye geçmesi şekli, İslâm'daki ilk idâri bid'at oluyor. Halkın isteği yerine gelmemiş oluyor.

Ama bu Kerbelâ olayında halkın isteğine karşı, elinde güç kuvvet bulunduran bir takım zorbalara halkın isteğini bastırması olayı ile karşı karşıya bulunuyoruz ki, bu da çok acı ve fecî bir durum. Tabii burada herkes kendi yapabileceği şeyleri yapmak ve yapmamak yönünde sorumluluğa düşüyor. Yâni hakkı tutması lâzım, haksızı tutmaması lâzım! Haksıza cesaret vermemesi lâzım, haksızın yanında yer almaması lâzım, zâlimi desteklememesi lâzım!..

Peygamber Efendimiz'den rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif beni daima düşündürür; vaazlarımda da kardeşlerime söyledim. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinde, kendisinin beyan ettiğine göre:¹⁰

دُخِلَ رَجُلٌ قَبْرَهُ، فَأَتَاهُ مَلَكَانِ، فَقَالَ لَهُ : إِنَّا
ضَارِبُوكَ ضَرْبَةً، فَضَرْبَاهُ ضَرْبَةٌ إِمْتَالِ قَبْرَهُ مِنْهَا
نَارًا، فَتَرَكَاهُ حَتَّى أَفَاقَ، وَذَهَبَ عَنْهُ الرُّعْبُ فَقَالَ
لَهُمَا: عَلَى مَا ضَرْبْتُمَانِي؟ فَقَالَ: إِنَّكَ صَلَّيْتَ
صَلَاةً، وَأَنْتَ عَلَى غَيْرِ طُهُورٍ؛ وَمَرَرْتَ بِرَجُلٍ
مَظْلُومٍ، فَلَمْ تَنْصُرْهُ

(طب. عن ابن عمر)

¹⁰ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.443, no:13610; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.21, no:43758; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.92, no:967.

RE. 21/7 (*Üdhile racülün kabrehû, feetâhu melekân*) “Bir adam kabrine konulduktan sonra yanına iki melek geldi. (*Fekâlâ lehû: Innâ dâribûke darbeten*) Ona, ‘Biz sana şiddetli bir darbe vuracağız!’ dediler.

(*Fedarabâhu darbeten, imtelee kabruhû minhâ nârâ*) Ona ateşten topuzla öyle bir darbe vurdular ki, ondan dolayı adamın kabri ateşle doldu. (*Feterekâhu hattâ efâka*) Ayılıncaya kadar melekler onu bıraktılar.

(*Ve zehebe anhü’r-ru’bu fekâle lehümâ*) Adam ayılıp da korkusu gidince, meleklerle dedi ki: (*Alâ mâ darabtümâni*) ‘Neden bana vurdunuz?’

(*Fekâlâ*) Bunun üzerine melekler dediler ki: (*Ïnneke salleyte salâten, ve ente alâ gayri tuhûrin*) ‘Sen abdestli olmadığın halde namaz kılmıştın; (*ve merartü bi-racûlin mazlûmin, felem tensurhü*) ve zulme uğrayan bir adamın yanından geçmiştin de, ona yardım etmemiştin.’ dediler.”

Yâni, “Zalimler bir müslümanı almış ona işkence ediyorlardı. Sen mazlumun yardımına koşmadın, mazluma yardımcı olmadın; onun için bu azabı çekiyorsun!” diye bildiriyorlar.

Bu hadis-i şeriften insanların birbirlerine karşı sorumluluklarını görüyoruz ve hakkı tutup, haktan yana olmaları gerektiğini görüyoruz.

Zaten Peygamber SAS başka bir hadis-i şerifinde de buyurmuş ki:¹¹

زُلْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُ زَالَ

(حب.ك.ع.طب.عن مخول السلمى)

RE. 13/6 (*Zül mea'l-hakkı haysü zâle*) “Hak nereye giderse, sen hakla beraber git, yâni daima hakkın yanında ol!” diye Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiyesi var.

Demek ki, Hazret-i Hüseyin RA Efendimiz’in bu Aşûre gününde, mübarek günde oruçluyken, çölde yolu kesilerek, çoluk çocuğuyla, torunuyla şehid edilmesinden çok büyük acımız var... Günlük hayatımızda çıkaracağımız ders ise, daima hakkı tutmak, haktan yana olmak, haksızlığa yandaş olmamak, yordakçı olmamak, destekçi olmamak gibi hususlardır.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, o Seyyidü’ş-şühedâ Hazret-i Hüseyin RA Efendimiz’in şefaatine cümlemizi nâil eylesin... Daima haktan yana olmayı, hakkı tutmayı, haklıyı tutmayı, hakkı desteklemeyi nasib eylesin...

c. Tesbih Namazı

Muharrem ayında, bu gecelerde, gündüzlerde yapılacak başka neler olabilir diye,

¹¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.196, no:5882; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7276; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.322, no:763, Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.137, no:1568; İbnü’l-Esîr, *Üsdü’l-Gâbe*, c.I, s.998; Buhârî, *Târih-i Kebîr*, c.VIII, s.29, no:2045; İbn-i Hâcer, *el-İsâbe*, c.VI, s.56, no:7854; Mahvel es-Sülemî RA’dan.

kardeşlerimize sevaplı başka şeyleri de konuşmamızda hatırlatalım: Deniliyor ki:

“—Bu gecelerde tesbih namazı kılmak da çok sevaptır.”

Biliyorsunuz tesbih namazı, Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiye buyurduğu bir namazdır. İnsanın hiç olmazsa ömründe bir defa kılması, daha çok kılabilirse her sene kılması, daha çok kılabilirse her ay kılması tarzında, yapabildiğince çok yapmasını teşvik eden rivâyetler var.

Tesbih namazı nasıl kılınır?.. Dört rekâttır, her rekâtta 75 defa:

سُبْحَانَ اِهْلِ، وَالْحَمْدُ هَلِ، وَالْ اِلَهَ اِلَّ اِهْلِ،
وَاهلُّ اَكْبَرُ؛

“Sübhàna’llâhi, ve’l-hamdü li’llâhi, ve lâ ilâhe illa’llàhu, va’llàhu ekber.” deniliyor.

Sonuncusunda bunu söylerken:

وَالْ حَوْلَ، وَالْ قُوَّةَ، اِلَّ باهْلِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ .

“Ve lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm” ekleniyor.

Bu nasıl oluyor?.. “Allàhu ekber” diye namaza durulduğu zaman, Sübhàneke okunuyor. Fâtiha’ya başlamadan evvel, “Sübhàna’llâhi ve’l-hamdü li’llâhi ve lâ ilâhe illa’llàhu va’llàhu ekber.” 15 defa söyleniyor; 15’inciden sonra, “Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi’llâhi’l-aliyyi’l-azîm.” deniliyor. Ondan sonra eûzu-

besmele çekiliyor, *Fâtiha* okunuyor. *Fâtiha*'dan sonra Kur'an-ı Kerim'den bir miktar sûre veya bazı âyetler okunuyor.

Kıraat bitince, rukûa varmadan, daha ayaktayken, 10 defa "*Sübhàna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber.*" deniliyor. 10'uncudan sonra, "*Ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.*" ekleniyor.

Başta 15 okunmuştu, rekâtın sonunda 10 okundu, 25 etti. Sonra rukûa varılıyor, rukûda her zaman okuduğumuz tesbihleri okuduktan sonra, yine 10 defa bu okunuyor; etti 35...

Rükûdan kalkıp doğrulduğu zaman, kavmede yine 10 defa okunuyor; etti 45... Ondan sonra secdeye varılıyor, secdede her zaman çektiğimiz tesbihler söylendikten sonra 10 defa bu söyleniyor; etti 55...

Sonra iki secde arasında doğruluyoruz, orada, celsede yine 10 defa okunuyor; etti 65... İkinci defa secdeye varılıyor, orda da tabii olarak okuduğumuz tesbihlerden sonra 10 defa okunuyor; etti 75... Bir rekâta 75, ikinci rekatta 75 daha; 150 ediyor. Selâm verildikten sonra iki rekât daha kılınıyor. Böylece dört rekatta 300 defa "*Sübhàna'llâhi ve'l-hamdü li'llâhi ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber.*" deniliyor.

Çok sevaplı bir namazdır, bugünlerle ilgili kitaplarda tavsiye ediliyor. Böylece size tesbih namazını da hatırlatmış olduk.

Tesbih namazı yalnız kılınan bir namazdır. Fakat her zaman kılınan bir namaz değildir.

Bazıları alışmamış, nasıl kılındığını bilmediği için öne bir imam geçip, arkadakiler de ona uyarak kılınabilir. Bizim camilerimizde, İskenderpaşa'da ve kardeşlerimizin devam ettikleri camilerde cemaatle de kılınıyor. Tavsiye ederiz; o camilerde de bu akşam, bu tesbih namazını kılınlar, bu sevabı kazansınlar.

Tabii ayrıca geceleyin *teheccüd* namazı var. Teheccüd namazına kalkarlar da, teheccüd namazı kılarlarsa çok iyi olur. Zaten teheccüd namazının fazîleti, sevabı hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş: "Kim Allah rızâsı için, biraz uyuduktan sonra geceleyin kalkar, iki rekât namaz kılar; dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlı bir iş yapmış olur, daha büyük mükâfât kazanmış olur." diye bildiriliyor.

Muharrem senenin yeni ayıdır, ilk ayıdır. Herhalde bu an'ane tâ İbrâhim AS zamanına kadar gidiyor. Demek ki, bu ayları Mûsâ AS zamanında da böylece kullanıyorlardı. Dinler tarihi bakımından kutsal bir gün... Zaten bizim ibadetlerimizin bir kısmı tarihî olaylarla ilgilidir. Meselâ haccın İbrâhim AS'la, İsmâil AS'la, Hâcer Validemiz'le, onların başından geçen hikmetli olaylarla ne kadar ilgili olduğunu hacılar bilirler.

Demek ki, Allah rızâsı için gecelerinde teheccüd namazı kılmaya da gayret edelim. Bu teheccüd namazını da rivâyet edilen şekiller arasında Fatiha'dan sonra 50 İhlâs-ı şerif, yâni;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. اللَّهُ الصَّمَدُ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

(الإخلاص-١)

(*Kul huva'llàhu ehad. Allàhu's-samed. Lem yelid. Ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.*) (İhlâs, 112/1-4) diye okunması tavsiye edilmiştir.

Bu ayda çok çok tevbe ve istiğfar etmeye, yâni bu Aşûre günü geçtikten sonra da tevbe istiğfar etmeye, oruçlar tutmaya gayret edilmeli! Böylece ibadetlerine, taatlerine gayret göstermeli!..

e. Aşûre Yemeği

Tabii bir de bu günde, biliyorsunuz an'anevî bir yemek var. İşin söz bakımından da tatlı, hakîkten mide bakımından da tatlı tarafı var. İçinde çeşitli gıdaların, kuru yemişlerin, yemiş kurularının bulunduğu bir de tatlı yapılıyor. O da neye dayanıyor, hangian'aneve dayanıyor?..

Nuh AS ve kendisine inanan mü'minlerin tufandan kurtuluşuna dayanıyor.

Biliyorsunuz Nuh AS, tufandan önce gemi yapmağa başladı ve Kur'an-ı Kerim'in bize bildirdiğine göre, deniz olan bir yerde değildi. Allah-u Teâlâ Hazretleri, "Yâ Nuh, bir gemi yap!" diye emredince, Nuh AS gemi inşâ etmeye başladı. Yanından geçenler alay ediyorlardı:

"—Yahu bu gemiyi ne yapacaksın, karada böyle gemi yapılır mı?" diye.

Tabii o, Allah'ın vahyi ile gemiyi yapıyor; ötekiler de vahyi veistikbalde olacakları bilmedikleri için, saçma görüyorlar. İşte insanların durumları budur. Yâni, Allah'ın mübarek kulları bir şey

yapınca, bazen gâfil ve câhil kullar da, onun neden yapıldığını bilmediği için alay ederler. Ama aslında kendileri zavallı durumda...

Nuh AS gemiyi tamamladı. O sırada yağmurlar başladı. Yağmurlar başlayınca, mü'minleri gemiye almaya başladı. Tabii, burada bir ibretli olayla daha karşılaşyoruz, bunu da mutlaka altını çizip söylemek lâzım:

Nuh Aleyhi's-selâm'ın kendisine inanmayan, tâbî olmayan insanlar arasında oğlu vardı, hattâ hanımı vardı. Yâni hanımı ile oğlu, Nuh AS'ın peygamberliğini tasdik ederek ona tâbî olmamışlardı:

“—Oğulcuğum gel, gemiye bin!” diye söylediği zaman, babasına:

“—Ben yüksek bir tepeye tırmanırım, sudan kurtulurum, yağmur bana zarar vermez.” diye cevap vermişti.

Ama o sırada azgın seller gelip, tam bu konuşmayı yaparken çocuğu devirip götürmüştü. Yâni peygamber ailesinden olmasına rağmen, bazı insanlar imandan yana nasipsiz olabiliyor. Demek ki peygamber ailesi olmak bile tam bir teminât olmuyor. Herkesin Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışması lâzım, akrabalıklara güvenmemesi lâzım! Allah sevgisini, rızâsını kazanmak için kendisine dikkat etmesi, çeki-düzen vermesi lâzım!..

Nuh AS bu olayı gördü, üzüldü, ama ne yapsın mukadderât... Gemi suyun üstünde yüzmeğe başladı. Aylarca böyle devam ettikten sonra

Muharrem ayının onuncu günü, sular çekilmeye başlayınca, gemi Cûdî Dağı'nın üstüne oturdu. İçindeki yiyecekler de azalmıştı, en son ne varsa pirinçten, fasulyeden, nohuttan, incirden, üzümünden, zerdaliden, şeftaliden, erikten... bir yemek yaptıkları kitaplarda rivâyet ediliyor. Allah için tuttıkları o orucu da, bu pişirdikleri yemekle açtıkları için, bugün de Nuh AS'dan bir hatıra olmak üzere, biz müslümanlar böyle bir aşûre yemeği yapıyoruz, dağıtıyoruz.

Tabii bu bir tatlı hatırayı canlandırmak için yapılıyor, ama işin öbür tarafında ne var?.. Netice itibariyle eve bir ikram sağlanırsa, bütün sene bolluk olacak... Başkalarına iyilik yapılırsa, bu ayda yapılan iyiliklerin mükâfâtı çok, o da sağlanmış oluyor.

Onun için hanımlara tavsiye ederiz, hatırlatırız, zaten onların hatırlarındadır. İnşâallah en güzel şekilde, evdeki kuruyemişlerden, üzümlerden güzel aşûreler yaparlar; üstüne güzel tarçınlar, karanfiller de ekleyerek, konu komşuya, tanıdıklarına, dostlarına, fukaraya, cemaate ikram ederler... Böylece bir muhabbet olur, hayır olur.

“—Allah râzı olsun, ellerine sağlık olsun, sıhhat ve âfiyet olsun...” diyoruz, onu da hatırlatıyoruz.

Nice nice böyle mübarek kutlu günlere, sıhhat ve afiyetle erişmenizi, dünya ve ahirette aziz ve bahtiyar olmanızı temennî ederiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden dileriz.

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, Aşûre gününüz ve Muharrem ayınız mübarek olsun... Allah sizi iki cihanda her türlü bildiğimiz, bilmediğimiz, aklımıza gelen, gelmeyen hayırlara erdirsin... Her türlü şerlerden korusun... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

16. 05. 1997 - Stockholm / İSVEÇ

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

